

Міністерство освіти і науки України

Національний університет харчових технологій

**80 МІЖНАРОДНА НАУКОВА
КОНФЕРЕНЦІЯ
МОЛОДИХ УЧЕНИХ,
АСПІРАНТІВ І СТУДЕНТІВ**

*“Наукові здобутки молоді –
вирішенню проблем харчування людства
у XXI столітті”*

Частина 4

10–11 квітня 2014 р.

Київ НУХТ 2014

39. Використання вербального спілкування для отримання цінної інформації та досягнення поставленої мети

Ніна Микитенко, Н. Чугаєва

Національний університет харчових технологій

Людина отримує інформацію з усіх наявних для неї сьогодні каналів. Один з найважливіших каналів становить вербальне спілкування, оскільки усна мова як і раніше залишається найпоширенішим способом комунікації.

Вітчизняні та зарубіжні вчені займаються поглибленим вивченням питання про походження спілкування, його соціальної природи і соціальних функцій, зв'язок з іншими видами діяльності та з еволюцією людини та іншим. У їх числі роботи таких вчених, як Р. Бринкман, С.Д. Дерябо, В.І. Кабрин, Р. Кершнер, С. Хохель, В.А. Ясвин.

Відомо, що розвиток спілкування був невід'ємний від розвитку первісної людини та знаходився поряд з її трудовою діяльністю. Ускладнення «стосунків з природою», розвиток форм праці, її спеціалізація вели до розвитку суспільних відносин, до ускладнення форм взаємодії у процесі праці, а це вимагало все більшого вдосконалення спілкування, що забезпечує таку взаємодію. Разом з тим, чим складнішою та досконалішою ставали колективна праця і взаємодія людей у трудовій діяльності, тим більші вимоги ставилися до кожного учасника діяльності, і, відповідно, ускладнювалось його психічне життя, розвивалася його свідомість.

У сучасних умовах провідним є мовне спілкування або вербальна комунікація, що реалізується за допомогою мовлення. Мова та мовлення людини виконують кілька функцій. По-перше, вони є знаряддям мислення та інтелектуальної діяльності, забезпечуючи орієнтування в умовах завдання, вироблення та виконання плану дій, порівняння одержаного результату з наміченою метою. Друга функція – оволодіння суспільно-історичним досвідом людства.

У процесі історичного розвитку виникли дві форми мови – зовнішня та внутрішня, причому перша включає в себе усну (діалог та монолог) та письмову. Діалог – безпосереднє спілкування двох та більше суб'єктів. Монолог – говорить одна людина, інші слухають та сприймають. Така мова організована, структурована, розгорнута, окремі фрази завершені, мають пояснювальний характер.

Одним із різновидів монологічної мови є письмова. У порівнянні з усною вона має певні психологічні особливості: вона звернута до відсутнього співбесідника і здійснюється без контакту з ним, тому у ній немає таких виражальних засобів, як інтонація, міміка, жести. Вона потребує розгорнутого, послідовного та повного викладення думок, дотримання правил граматики та синтаксису і т. ін.

Видозміненою зовнішньою мовою є внутрішня, якою ми користуємося, коли щось обдумуємо, з кимось подумки сперечаємося. Це наш внутрішній голос, наш внутрішній співбесідник. Як правило, внутрішня мова монологічна, хоча в окремих випадках вона може набути форми діалогу (наприклад, коли ми відчуваємо невпевненість у чомусь, переконуємо себе) [див.: 1].

Особливості сприймання і розуміння людини людиною під час вербального спілкування є те, що людина виступає щодо партнерів по спілкуванню не тільки як об'єкт і суб'єкт впливу, а й одночасно як суб'єкт пізнання. Основними процесами, завдяки яким людина сприймає та переробляє інформацію, що надходить від іншої людини, є сприймання, мислення та уявлення [див.: 2].

Найбільшою мірою сприймання та розуміння іншої людини залежить від чинників, що мають соціально-психологічну природу. Виділяють такі механізми:

1. Фізіономічна редукція – судження про внутрішні, психологічні особливості на основі зовнішнього вигляду (виразу обличчя, статури, ходи, постави тощо).

2. Соціальна категоризація та порівняння – це розподіл людей за певними категоріями, тобто визначення їх соціального статусу та порівняння зі своїм статусом.

3. Стереотипізація – розуміння іншої людини шляхом віднесення її до певної соціальної групи та автоматичного перенесення на неї типових для даної групи характеристик [див.: 1, 3].

Висновки. Отже, на сьогоднішній день у соціальній психології має велике значення використання вербального спілкування для отримання цінної інформації та досягнення поставленої мети. Існує велика кількість експериментальних досліджень, що з'ясовують умови і способи підвищення ефекту мовного впливу. Зараз досить докладно досліджені як форми різних комунікативних бар'єрів, так і способи їх подолання. І, хоча вже дуже багато чого визначено, але, все одно, навіть сьогодні продовжуються пошуки нової інформації і нових технологій, щодо використання вербального спілкування у нашому житті.

Література:

1. *Дерябо С. Д.* Гроссмейстер общения /С. Д. Дерябо, В. А. Ясвин. – М.: ИД Мещерякова, 2008. – 192 с.

2. *Кабрин В. И.* Транскомуникация и личностное развитие / В. И. Кабрин. – Томск, ТГУ, 2002. – 255 с.

3. *Хохель С.* Целостное восприятие личности и методы определения ее типа /С. Хохель. – К.: МЗУУП, 2002. – 29 с.